

วารสารวิชาการ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

"ความรู้พื้นฐานทางภาษาไทย"

ผู้แต่ง : สุธาสินี ปิยะพสุนทร

ปีที่พิมพ์ : 2559

จำนวนหน้า : 153 หน้า

ราคา : 180 บาท

วัชรีย์ เพชรรัตน์

ศศ.ม.(สาขาภาษาไทย), อาจารย์

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ปริทัศน์หนังสือ : ความรู้พื้นฐานทางภาษาไทย

หนังสือความรู้พื้นฐานภาษาไทย เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางภาษาไทย และเหมาะแก่การอ่านสำหรับผู้สนใจเรียนภาษาไทยและแนวคิดในการศึกษาภาษา

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนความรู้ทางภาษาไทย ผู้แต่งคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสินี ปิยพสุนทรา เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชา ท.201 ความรู้พื้นฐานทางภาษาไทย และตำราเล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการเขียนตำราคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีงบประมาณ 2555 และสนับสนุนการตีพิมพ์เผยแพร่ตำราจากคณะศิลปศาสตร์ ปีงบประมาณ 2559

ความน่าสนใจในหนังสือเล่มนี้คือ การสื่อสารโดยใช้คำพูด หรือเรียกอีกอย่างว่า การสื่อสารโดยวัจนะ กล่าวคือ เป็นการสื่อสารโดยอาศัยเสียงที่เปล่งออกมามีความหมายตามที่ตกลงร่วมกันในแต่สังคม การสื่อสารด้วยถ้อยคำอาศัยทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยจะมีคำเป็นตัวสื่อความหมาย เมื่อมีหลาย ๆ คำมาเรียงต่อกันอย่างมีสัมพันธ์ก็เรียกว่าประโยค และเมื่อประโยคมาเรียงร้อยต่อกันเข้าอย่างมีสัมพันธ์ก็เรียกสัมพันธสาร เป็นชื่อเรียกหน่วยทางวัจนะภาษาที่ใหญ่ขึ้นเป็นลำดับ เนื้อหาทั้งหมดนี้บรรจุอยู่ในหนังสือขนาดความยาว 153 หน้า มีเนื้อหาทั้งหมด 4 บท เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ประกอบไปด้วย บทที่ 1 แนวคิดการศึกษาภาษา บทที่ 2 ความรู้พื้นฐานทางภาษาไทย บทที่ 3 ระบบเสียงภาษาไทย และบทที่ 4 ระบบคำและประโยคภาษาไทย 4 บท และมีบทนำ บทสรุป รายการอ้างอิงและดัชนี รวมไปถึงยังมีภาพถ่ายของผู้เขียน ประวัติส่วนตัวของผู้เขียนให้ประกอบด้วย นอกจากนี้ทุกบทจะมีคำถามท้ายบทให้ผู้อ่านได้ฝึกทำตอบคำถามท้ายบทอีกด้วย

ช่วงแรกของหนังสือเล่มนี้ เริ่มกล่าวถึงแนวคิดในการศึกษาภาษา ทั้งทางซีกโลกตะวันออกและซีกโลกตะวันตก เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ และเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของพัฒนาการแนวคิด ด้านการศึกษาภาษาของไทย ก่อนที่จะกล่าวถึงแนวคิดทางภาษาศาสตร์ ทั้งในแง่ของความเป็นเอกเทศ และการที่สามารถนำไปศึกษาร่วมกับ ศาสตร์อื่นๆ ได้

ผู้เขียนสื่อให้เห็นถึงว่า การพัฒนาการของการศึกษาภาษา มีทั้ง การศึกษาภาษาทางซีกโลกตะวันออกและการศึกษาภาษาทางซีกโลก ตะวันตก และตอนท้ายได้กล่าวถึง การศึกษาภาษาของไทย รวมไปถึง ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทางภาษาศาสตร์ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการเริ่มเรียนภาษาไทย ดังข้อความที่กล่าวว่า

มโนทัศน์พื้นฐานในการศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์

มโนทัศน์พื้นฐานในการศึกษาภาษาไทยตามแนว ภาษาศาสตร์ในที่นี้จะขอกล่าวถึงคำจำกัดความของไวยากรณ์ และคำจำกัดความของศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษารูปและความ หมายในภาษา ดังต่อไปนี้

1. ไวยากรณ์

อมรา ประสิทธิรัฐสินธุ์และคณะ (2544) ชี้ให้เห็นว่า คำว่า “ไวยากรณ์” นั้นมีหลายความหมาย คนโดยทั่วไปมักใช้หมายถึง ตำราหลักภาษาที่คนใช้ในการอ้างอิงความถูกต้องของภาษาที่ใช้ พูดหรือเขียน แต่คนกลุ่มหนึ่งใช้หมายถึงระบบ หรือองค์ประกอบ หนึ่งในภาษา นอกจากนี้ยังมีความหมายที่อ้างถึงแนวคิดทฤษฎี ในการวิเคราะห์ภาษา

นworรณ พันธ์เมธา และปราณี กุลละวณิชย์ กล่าวไว้ในตำราภาษาไทย 3 ของสุโขทัยธรรมมาธิราช (2525) เกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ไวยากรณ์” ว่าเป็นศัพท์บัญญัติตรงกับภาษาอังกฤษว่า “grammar” ไทยได้รูปคำ “ไวยากรณ์” นี้มาจากรูปคำสันสกฤต “เวยยกรณ” แปลตามรูปศัพท์ได้ว่า “การแยกแยะการอธิบายโดยละเอียด” นworรณ พันธ์เมธา และปราณี กุลละวณิช (2525) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่านับตั้งแต่มีการอธิบายภาษาในสมัย “ไวยากรณ์สันสกฤต” ของปานิณี แสดงให้เห็นว่าไวยากรณ์เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์โดยการแยกข้อความในภาษาออกเป็นหน่วยเล็กๆ และอธิบายหน่วยเล็กๆ เหล่านี้อย่างละเอียดอีกทั้งอธิบายการรวมกันของหน่วยเล็กๆ เหล่านี้เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความหมายเป็นที่เข้าใจกัน หากพิจารณา “ไวยากรณ์” ตามความหมายนี้จะสามารถแบ่งไวยากรณ์ออกได้เป็นสองประเภท

2. ไวยากรณ์ที่แสดงลักษณะของภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะ

ไวยากรณ์ประเภทนี้อาจเขียนขึ้นด้วยจุดประสงค์แตกต่างกันไป อาทิ เคียงด้วยวัตถุประสงค์ให้อ่านพระเวทได้ถูกต้อง เช่น ไวยากรณ์สันสกฤตของปานิณี เขียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอน เช่น จินตามณี ของ พระโหราธิบดี เขียนเพื่อให้ผู้ใช้ภาษาไว้อ้างอิง เช่น หลักภาษา ของพระยาอุปกิตศิลปสาร เขียนเพื่อความรู้ในภาษานั้นๆ ของผู้เขียนเอง เช่น ไวยากรณ์ไทยของ ริชาร์ด บี นอส (Richard B Noss, 1964) กล่าวได้ว่าไวยากรณ์ประเภทนี้หมายถึงตำราหลักภาษา นั่นเอง

3. ไวยากรณ์ที่แสดงลักษณะของภาษามนุษย์โดยไม่จำกัดว่าเป็นภาษาใด

เนื่องจากแต่ละภาษาในโลกมีความแตกต่างกัน แต่มีความต่างนั้นก็ก็มีลักษณะบางอย่างที่เหมือน หรือคล้ายคลึงกัน เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอิตาลีมีการผันรูปคำกริยาก่อนเข้าประโยค แตกต่างจากภาษาไทย ภาษาจีนที่เป็นภาษาคำโดด ไม่ต้องมีการผันรูปคำก่อนเข้าประโยค ผู้ศึกษาภาษาตั้งแต่ศตวรรษที่ 19-20 เป็นต้นมาเริ่มเล็งเห็นลักษณะดังกล่าวเหล่านี้ โดยเริ่มหันมาศึกษาตามแนววิทยาศาสตร์ เก็บข้อมูลภาษาและแบ่งการวิเคราะห์ภาษาออกเป็น 3 ระดับ คือ เสียงหน่วยคำ และกลุ่มคำ บรรยายหน้าที่ของหน่วยเหล่านี้ทั้งในความสัมพันธ์แบบหมวดหมู่และความสัมพันธ์แบบเรียบเรียง นักภาษาลาวมีใช้วิธีการดังกล่าวกับทุกภาษา ดังนี้เท่ากับว่ารักษามองเห็นลักษณะของภาษามนุษย์โดยทั่วไปว่า มีองค์ประกอบ 3 ระดับ คือ เสียง หน่วยคำ และกลุ่มคำ รวมทั้งเห็นว่าภาษาเป็นเรื่องของการรวมหน่วยเล็กๆ ขึ้นไปเป็นหน่วยใหญ่ขึ้นอย่างมีระบบ การอธิบายเรียกว่าเป็นทฤษฎีไวยากรณ์ แนวคิดทฤษฎี หรือ ทฤษฎีไวยากรณ์ นี้มีการพัฒนาแนวคิดกลายเป็นใช้ทฤษฎีต่างๆที่มีวิธีการวิเคราะห์ภาษาต่างๆ กัน อาทิ ทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้าง ไวยากรณ์ปริวรรต ไวยากรณ์การก "

(หน้า31-32)

ปริทัศน์หนังสือ : ความรู้พื้นฐานทางภาษาไทย

เนื้อหาในช่วงกลางของเล่ม จะเขียนอธิบายถึงระบบเสียงในภาษาไทย บทนี้จะให้ความรู้เกี่ยวกับอวัยวะในการออกเสียง กลไกการเกิดเสียงพูด การถ่ายทอดเสียงและสัทอักษร หน่วยเสียงในภาษาไทย และการแปรของเสียงในภาษาไทย ผู้อ่านสามารถเข้าใจในเรื่องเสียงได้ดียิ่งขึ้น และมีความรู้เกี่ยวกับเสียงในภาษาไทย เพราะเสียงเป็นหน่วยพื้นฐานสำคัญที่สุดในการกำหนดสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายได้ในภาษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ในบทนี้จะมีรูปภาพประกอบพร้อมคำอธิบายใต้ภาพ จะทำให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพและเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ในส่วนของกลไกการเกิดเสียงพูดของมนุษย์ตามหลักสรีรศาสตร์ผู้เขียนก็เขียนไว้ได้ละเอียดเป็นอย่างมาก และได้ยกตัวอย่างไว้ให้อ่านศึกษาประกอบ เช่น กระบวนการการกระแสม กระบวนการเปล่งเสียงพูด กระบวนการออกเสียง กระบวนการปรับเสียงในช่องเสียงเพื่อให้เกิดเสียงธรรมชาติหรือเสียงนาสิก และลักษณะสัทศาสตร์ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเสียงในภาษาไทยซึ่งที่เป็นเรื่องเข้าใจยาก จะได้เป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น และท้ายบทนี้ได้เขียนอธิบายในเรื่องการถ่ายทอดเสียงสัทอักษร และอธิบายเกี่ยวกับหน่วยเสียงในภาษาไทยโดยแยกตารางหน่วยเสียงให้ผู้อ่านได้ศึกษา ซึ่งในบทนี้มีความน่าสนใจเป็นอย่างมากตรงที่ผู้อ่านจะได้ออกเสียงและจำสัญลักษณ์ที่ใช้เขียนแทนเสียงพยัญชนะทุกตัว และถ่ายทอดเสียงสระได้ทุกตัวอีกด้วยเช่นกัน ซึ่งจะมีประโยชน์มากในด้านการเรียนการสอนภาษาไทย หากผู้อ่านนำไปใช้ในการเรียนการสอน เพราะหากผู้อ่านไม่ได้อ่านเนื้อหาในส่วนนี้ ก็จะมองภาพรวมของการศึกษาภาษาไทยในขั้นพื้นฐานไม่ออก และคิดไปเองว่าภาษาไทยเป็นเรื่องยากและน่าเบื่อ

เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้มาถึงช่วงท้ายเล่ม ก็จะพบว่าเนื้อหาในเล่มนี้ จะกล่าวถึงระบบคำและประโยคในภาษาไทย บทนี้ผู้เขียนพยายาม อธิบายเกี่ยวกับระบบคำและประโยคในภาษาไทย เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจ เกี่ยวกับการเรียงคำในภาษา เพื่อที่จะใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการติดต่อสื่อสาร ผู้อ่านก็จะได้ มีความเข้าใจและใช้คำในภาษาไทยไม่ผิด อีกทั้งยังช่วยให้มีความเข้าใจ เกี่ยวกับการเลือกใช้ประโยคได้ถูกต้องเช่นกัน เพราะการสื่อสารของ มนุษย์มีวิธีการนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ผ่านหน่วยภาษา ที่เรียกว่าประโยค ซึ่งผู้เขียนมองว่าเป็นหน่วยพื้นฐานสำคัญในการอธิบายภาษาไทย และ สืบให้เห็นเพิ่มอีกว่า เมื่อเราต้องการเล่าเรื่องโดยแสดงความเชื่อมโยง สถานการณ์ก็จะอาศัยกลไกทางภาษา เช่น การลำดับประโยค การใช้ คำเชื่อม เป็นต้น เพื่อที่จะสื่อสารกันได้ง่ายและสะดวกในการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับข้อความที่กล่าวว่า

“การจำแนกชนิดของคำโดยนักไวยากรณ์ไทย

ตำราหลักภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2548) ที่นักภาษาศาสตร์พิจารณาว่าเป็นแนวไวยากรณ์ดั้งเดิมนั้นแบ่ง ชนิดของคำในภาษาไทยด้วยเกณฑ์ความหมาย ตำแหน่งและ หน้าที่ จำแนกชนิดของคำออกเป็น 7 ชนิดคือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน หลักภาษาไทยไม่มุ่งเน้นเรื่องการจำแนกคำขยายและคำหน้าที่ ออกจากคำหลักอย่างชัดเจนเห็นได้ว่าในหมวดหมู่ของคำนามนั้น

นอกจากจะมีสามานยนาม วิสามานยนาม อาการนาม ซึ่งอาศัย
เกณฑ์ความหมายบอกชนิดของคำแล้ว คำนำยังนับรวมไปถึงคำ
ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับจำนวนอย่างสมุหนามกับลักษณนามด้วย
ด้วยเหตุผลว่าสมุหนาม นั้นเป็นคำที่เป็นชื่อของคน สัตว์ สิ่งของ
สวนลักษณะนามใช้บอกลักษณะของสามานยนามอีกทีหนึ่ง

ส่วนคำสรรพนามนั้นจำแนกออกมาเป็นชนิดที่สอง โดยแบ่ง
ชนิดย่อยเป็นบุรุษสรรพนาม วิภาคสรรพนาม นิยมสรรพนาม
อนิยมสรรพนาม และปฏิเสธสรรพนาม เป็นหน้าที่ระดับปริจเฉท
คือ ใช้ถาม ส่วนประพันธสรรพนาม เป็นหน้าที่ระดับอนุพากษ์คือ
ใช้เชื่อมโยงสองอนุพากษ์เข้าด้วยกัน

คำกริยาแบ่งเป็นอกรรมกริยา สกรรมกริยาและวิกิรตกริยา
ซึ่งเป็นการแบ่งตามจำนวนนามวลีที่บังคับเกิด แต่ก็ยังรวมกริยา
นุเคราะห์ที่แสดงกาล มาลา วาจก เข้าไว้ในหมวดกริยาด้วย
ทั้งที่มีหน้าที่หลักในการแสดงความหมายทางไวยากรณ์ กริยา
นุเคราะห์ที่ว่ำนี้นี้หมายรวมทั้งพวกที่เป็นกริยานุเคราะห์ได้
อย่างเดียวกับพวกที่เป็นได้ทั้งกริยานุเคราะห์และกริยาจำพวกอื่น

คำวิเศษณ์แบ่งชนิดย่อยตามความหมายเป็น ลักษณะ กาล
สถาน ประมาณ แบ่งตามการชี้เฉพาะเป็นนิยม อนิยม นอกจากนี้
ยังมีวิเศษณ์ที่แบ่งตามหน้าที่เป็น ปฏิเสธวิเศษณ์ ประติขญา
วิเศษณ์ ประติเชธวิเศษณ์ ประพันธวิเศษณ์ นอกจากนี้ในส่วน
ของคำทำหน้าที่เองก็พบว่าตำราเล่มนี้ไม่เน้นการจำแนกหน้าที่
ปลีกย่อยแต่จะเรียกรวมเป็นชนิดใดชนิดหนึ่ง เช่น บุพบทมีทั้งที่
ทำหน้าที่เชื่อมและไม่เชื่อม ส่วนสันธานมีหน้าที่ในหลายระดับ
ทั้งเชื่อมคำ เชื่อมประโยค และเชื่อมความ

สุดท้ายคือคำทูลานมีความหมายบอกอาการและเสริมบท เช่น เลขผานาที และอีกแนวคิดหนึ่งที่ใช้จำแนกชนิดของคำในภาษาไทย คือ การใช้เกณฑ์ตำแหน่งที่ปรากฏในโครงสร้าง ตำราไวยากรณ์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในการใช้เกณฑ์นี้คือ โครงสร้างภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์ ของวิจิตรน ภาณุพงศ์ ตำราเล่มนี้ทำให้พบว่าเกณฑ์ตำแหน่งเป็นเกณฑ์ที่มีความเที่ยงตรงแม่นยำและทำให้เกิดความสม่ำเสมอในการจำแนกจริง "

(หน้า 108-109)

เห็นได้ว่าเนื้อหาในหนังสือเล่มพื้นฐานทางภาษาไทย จะกล่าวถึงการเรียนภาษาไทยเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับผู้ที่ใช้หนังสือเล่มนี้เพื่อศึกษาหาความรู้ ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาหรือผู้ที่มีอาชีพสอนภาษาไทยก็สามารถจะศึกษาเล่มนี้ได้ เพื่อจะได้มีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานภาษาไทยที่ควรจะต้องศึกษา รวมไปถึงผู้ที่สนใจจะศึกษาเกี่ยวกับภาษา ธรรมชาติของภาษา แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาภาษาที่เป็นการศึกษาโดยทั่วไปและเป็นแนวคิดที่มีมาจากแนวคิดทางภาษาศาสตร์ รวมไปถึงเกี่ยวกับระบบเสียงในภาษาไทย ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่มีความจำเป็นสำหรับที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิชาอื่นๆ ได้อีกด้วย และหนังสือเล่มนี้ยังเหมาะแก่ผู้ที่สนใจเริ่มศึกษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ไม่ว่าจะเป็นการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ หรือชาวต่างชาติที่สนใจศึกษาไทย หนังสือเล่มนี้จะมีประโยชน์และคุณค่าแก่ผู้ที่ศึกษาเป็นอย่างสูง ทั้งคนต่างชาติและคนไทยเอง เพราะจะได้รับความรู้ทางภาษาที่ถูกต้องและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ท้ายสุดเมื่อผู้อ่านหนังสือเล่มนี้อย่างละเอียดและศึกษาวิธีการเรียน การตอบคำถาม จากคำถามท้ายบททั้งหมดที่ผู้เขียนให้มา

ปริทัศน์หนังสือ : ความรู้พื้นฐานทางภาษาไทย

จะทำให้ผู้อ่านมีความทางวิชาการในด้านการใช้ภาษาไทย และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้ชาวต่างชาติ หรือผู้ที่สนใจจะศึกษาภาษาไทยได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

สุธาสินี ปิยะพสุนทรา. (2559). *ความรู้พื้นฐานทางภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.